

Sygn. akt VI Ca 450/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 września 2022r.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze VI Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia SO Marek Witczak

po rozpoznaniu w dniu 16 września 2022r. w Zielonej Górze

na posiedzeniu niejawnym

**sprawy z powództwa Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G.
przeciwko S. Ś.**

o zapłatę 27.137,19 złotych

na skutek apelacji **powoda i pozwanej** od wyroku Sądu Rejonowego w Krośnie Odrzańskim z dnia 07 lutego 2022r.,
wydanego w sprawie sygn. akt I C 339/21

1. **oddala obie apelacje**
2. **koszty procesu w postępowaniu apelacyjnym pomiędzy stronami wzajemnie znosi**

Sędzia SO M. W.

Sygn. akt VI Ca 450/22

UZASADNIENIE

Powód Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa im. F. S.

z siedzibą w G. wniosła pozew przeciwko pozwanej S. Ś. o zapłatę 27.137,19 złotych z odsetkami umownymi w wysokości maksymalnych odsetek za opóźnienie od dnia 8 stycznia 2021 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu według norm przepisanych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie zwrotu kosztów procesu. Zakwestionowała powództwo co do co do zasady oraz co do wysokości. Powołała się także na abuzywność postanowień umownych.

Wyrokiem z dnia 7 lutego 2022 r., wydanym w sprawie sygn. akt I C 339/21, Sąd Rejonowy w Krośnie Odrzańskim zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 13.110,53 zł wraz z ustawowymi odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 8 stycznia 2021 r. do dnia zapłaty (pkt 1); w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt 2) oraz koszty procesu między stronami wzajemnie zniósł (pkt 3). (k.-117)

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 13 marca 2017 r. pozwana zawarła z powodem umowę pożyczki nr (...) na okres od 13 marca 2017 r do 10 stycznia 2024 r. Umowa pożyczki opiewała na kwotę 40.000 zł, w tym: całkowita kwota pożyczki wyniosła 27.483,44zł, prowizja z tytułu udzielenia pożyczki 7.200zł, koszty związane z ustanowieniem zabezpieczeń 5.252,24zł, wpisowe i udział w (...) 2zł, opłata za wypłatę pożyczki przelewem 47,09zł, opłata za przelew składki

ubezpieczeniowej 15,23zł. W dniu 13 marca 2017 r. na konto pozwanej powód dokonał przelewu kwoty objętej umową pożyczki. Pozwana dokonała spłaty pożyczki w kwocie 14.422 zł.

Sąd ustalił także, iż na dzień 22 października 2020 r. zadłużenie pozwanej z tytułu umowy wyliczone zostało na kwotę 3.996,98 zł. Wierzyciel wypowiedział umowę pożyczki.

Pozwana w dniu 22 lipca 2004 r. złożyła Deklarację członkowską (nr (...)) i w tym dniu została podjęta uchwała w przedmiocie przyjęcia jej w poczet członków Kasy.

Sąd wskazał na materiał dowodowy, na podstawie którego zapadło orzeczenie oraz podniósł, że pozwana, wzywana na rozprawę pod rygorem pominięcia jej zeznań w charakterze strony, nie stawiała się na termin rozprawy, nie usprawiedliwiła swej nieobecności i nie wnosiła o przesłuchanie jej na kolejnym terminie.

Sąd I instancji w oparciu o dokonane ustalenia uznał, iż powództwo jest zasadne jedynie w części. Sąd przywołał przepisy mające zastosowanie w sprawie, tj. art. 720 k.c. oraz art. 3 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, po czym ocenił, iż chociaż umowa pożyczki została zawarta na kwotę 40.000 zł, to pozwanej faktycznie przekazano 27.483,44 zł. Sąd przyjął, że umowę pożyczki zawarły w imieniu powoda osoby legitymujące się pełnomocnictwem do zawarcia danej umowy.

Następnie sąd dokonał oceny zasadności naliczenia kosztów pożyczki w postaci kosztów związanych z ustanowieniem zabezpieczeń - 5.252,24 zł, wpisowego i udziału w (...) 2 zł, opłaty za wypłatę pożyczki przelewem - 47,09 zł oraz opłaty za przelew składki ubezpieczeniowej - 15,23 zł. Uznał powyższe zapisy umowne są abuzywne, za wyjątkiem opłaty za wypłatę pożyczki przelewem 47,09 zł. Sąd przywołał w tym zakresie art. 76 Konstytucji RP, art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 385³ k.c. Omówił ich charakter prawny i zastosowanie w sprawie (k. 127-129), po czym stwierdził, że powód nie wykazał, by poszczególne postanowienia umowy były indywidualnie negocjowane z pozwaną. Sąd ocenił również, że w umowie winno zostać wyraźnie określone wynagrodzenie za korzystanie z cudzego kapitału. Sąd powołał się na art. 3 ust. 1 i 2 oraz art. 6 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, a także art. 5 pkt 8 i 6 ustawy o kredycie konsumenckim, po czym stwierdził, że pozwana winna zwrócić powodowi udostępniony jej kapitał pożyczki oraz koszty opłaty za wypłatę pożyczki przelewem 47,09 zł. Ponieważ pozwana spłaciła kwotę 14.422 zł, do zapłaty pozostało 13.110,53 zł.

Odsetki sąd I instancji zasądził na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. oraz art. 481 § 2¹ k.c. Sąd ocenił roszczenie jako wymagalne, gdyż w aktach sprawy znajduje się potwierdzenie, iż w dniu 26.10.2020 r. pozwanej doręczono pismo wypowiadające umowę pożyczki. Sąd wskazał również przyczyny, dla których zasądził odsetki od dnia 8 stycznia 2021 r. (k. 131).

O kosztach procesu sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., znosząc je pomiędzy stronami wzajemnie. (k.125-132)

Apelację do tego wyroku złożyły obie strony.

Powód SKO-K im. F. S. z siedzibą w G. w swojej **apelacji** zaskarżył orzeczenie w części, tj. w zakresie punktu 2 i 3 wyroku. Zaskarżonemu wyrokowi apelujący zarzucił naruszenie: - art. 385¹ § 1 k.c. poprzez przyjęcie, że postanowienie dotyczące pozaodsetkowych kosztów pożyczki stanowią niedozwolone postanowienie umowne ze względu na brak uzgodnienia postanowień z pozwaną i naruszenia równowagi kontraktowej (zarzut opisano szczegółowo w punkcie 1 części wstępnej apelacji); - art. 233 § 1 k.p.c. poprzez niedokonanie wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego i wyprowadzenie z niego błędnych wniosków (zarzut opisano szczegółowo w punkcie 2 i 3 części wstępnej apelacji) oraz - błąd w ustaleniach faktycznych polegający na wyprowadzeniu błędnych wniosków z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie (pkt 4).

Wskazują na te zarzuty apelujący wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda dalszej kwoty 14.026,66 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 08 stycznia 2021 r. do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania wraz z odsetkami w wysokości

odsetek ustawowych za opóźnienie, za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych (pkt 1), a także zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie, za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu apelacji powód poszerzył argumentację dotyczącą zarzutów postawionych w części wstępnej apelacji. Te, w jego ocenie, winny skutkować uznaniem apelacji za w pełni zasadną. (k. 138-146)

Z kolei pozwana S. Ś., zaskarżając wyrok w części, tj. co do pkt 1 i 3, orzeczeniu temu zarzuciła:

- naruszenie art. 103 k.c. oraz art. 720 k.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez przyjęcie, że umowa pożyczki została zawarta ważnie i skutecznie, podczas gdy powódka nie przedstawiła dokumentów wskazujących na umocowanie (...) sp. z o.o. do zawarcia spornej umowy pożyczki (pkt 1);
- art. 58 § 3 k.c. w zw. z art. 2, 8 i 9 ustawy z 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz. U. z 2014 r. poz. 1450), art. 720 k.c. w zw. z art. 3 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o kredycie konsumenckim, oraz art. 6 k.c. poprzez nierozważenie zarzutów pozwanego w zakresie nieważności umowy (pkt 2);
- art. 5 pkt 7 i 12, art. 25 ust. 1 pkt 1, art. 54 ust. 1 i 2, art. 30 ust. 1 pkt 6 i 7 i art. 47 w zw. z art. 3 ustawy o kredycie konsumenckim w zw. art. 78a ustawy – Prawo bankowe, art. 353¹ i art. 353² w zw. z art. 720 k.c., art. 385¹ i art. 385² k.c., art. 395 i art. 481 § 1 i 2 w zw. z art. 6 k.c. w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. z uwagi na bezzasadne przyjęcie, że umowa pożyczki jest zgodna z przepisami prawa w zakresie oprocentowania i powódka udowodniła roszczenie co do wysokości (pkt 3);
- art. 720 k.c., art. 75 ust. 1 i 2, art. 75c ust. 1 i 2 i art. 78a ustawy - Prawo bankowe w zw. z art. 3 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o kredycie konsumenckim w zw. z art. 6 k.c. z uwagi na zasądzenie na rzecz powódki wierzytelności wynikającej z umowy pożyczki na skutek jej wypowiedzenia w sytuacji, gdy nie doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy pożyczki oraz gdy powódka nie udowodniła roszczenia co do wysokości (pkt 4).

Apelująca wniosła także o zwrócenie się do Rzecznika (...) o przedstawienie istotnego dla sprawy poglądu co do naliczania przez powoda w umowie objętej postępowaniem – i generalnie w umowach kredytu konsumenckiego – odsetek umownych od kredytowanych kosztów, tj. czy jest ono zgodne z obowiązującymi przepisami prawa (pkt 1).

Wskazując na powyższe zarzuty pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia w punkcie 1 poprzez oddalenie powództwa również co do zasądzonej kwoty oraz w punkcie 3 poprzez zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych (pkt 2), a także o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania według norm przepisanych za instancję odwoławczą.

W uzasadnieniu swojej apelacji pozwana także rozwinęła argumentację na poparcie zarzutów postawionych w części wstępnej apelacji. Te, w jej ocenie, winny skutkować uznaniem wywiezionej przez nią apelacji za zasadną. (k. 158-161)

Strony wniosły odpowiedzi na apelację złożone przez przeciwników procesowych.

Pozwana S. Ś. w **odpowiedzi na apelację** wniosła o oddalenie apelacji powoda w całości (pkt 1); o zasądzenie od niego na rzecz pozwanej kosztów postępowania w II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w zapłacie od uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty (pkt 2) oraz o oddalenie wniosków dowodowych powoda jako spóźnionych (pkt 3), zwracając jednocześnie uwagę w uzasadnieniu pisma na bezzasadność zarzutów apelacji. (k. 181-182)

Powód SKO-K im. F. S. z siedzibą w G. w **odpowiedzi na apelację** wniosł o oddalenie apelacji pozwanej jako bezzasadnej (pkt 1) oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym

kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych (pkt 2), rozwijając argumentację na poparcie tych wniosków w uzasadnieniu pisma. (k. 191-192)

Sąd Okręgowy, jako sąd odwoławczy zważył, co następuje:

Zarówno apelacja powoda, jak i pozwanej, nie zasługują na uwzględnienie, co prowadzi do ich oddalenia.

W pierwszej kolejności należy podnieść, że w uzasadnieniu orzeczenia sąd I instancji zaprezentował ustalony stan faktyczny oraz na jego podstawie przeprowadził wywód wskazujący na motywy, którymi kierował się wydając zaskarżone orzeczenie. Poczynione przez sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne oraz wywiezione z nich skutki prawne, sąd odwoławczy – podzielając je w całości – przyjmuje za własne, czyniąc integralną częścią swojego uzasadnienia.

Kontrola instancyjna nie dała podstaw do stwierdzenia z urzędu nieważności postępowania w sprawie. Tym samym dalszy zakres kognicji sądu odwoławczego wyznaczała treść orzeczenia, zakres jego zaskarżenia oraz charakter i treść zarzutów podniesionych w apelacjach wywiezionych przez obie strony procesu.

Odnosząc się do apelacji strony powodowej.

W ocenie sądu odwoławczego brak jest podstaw do podzielenia zasadności podnoszonych przez apelującego zarzutów. Niezasadny jest zarzut naruszenia prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. oraz błędu w ustaleniach faktycznych, który polegał na wyprowadzeniu błędnych wniosków z zebranego materiału dowodowego. Powód zarzucił, iż nieprawidłowo sąd ustalił, że kwota pożyczki wynosi 27.483,44 zł, podczas gdy wypłacono pozwanej 40.000 zł. Rzeczywiście, taka kwota została na konto pozwanej przekazana, co wynika m.in. z zestawienia wygenerowanego z systemu SKO-K oraz z zestawienia operacji na koncie pozwanej (k. 28, 102). Jednak z tych samych dowodów niezbitnie wynika, że natychmiast po przelaniu na konto pozwanej kwoty 40.000 zł, zostały z niego pobrane opłaty i prowizja. Zatem realnie pozwana dysponowała kwotą 27.483,44 zł – tyle jej przekazano tytułem pożyczki do jej dyspozycji. Pozostała część składająca się na kwotę 40.000 zł pozostawała poza gestią pozwanej. Należy również wziąć pod uwagę zapisy umowy kredytowej – w punkcie 5 umowy wskazano oddzielnie kwotę pożyczki z uwzględnieniem kosztów, a oddzielnie całkowitą kwotę pożyczki określając ją na kwotę 27.483,44 zł (k. 9). Tym samym sam powód określił całkowitą kwotę pożyczki na kwotę 27.483,44 zł, podobne stwierdzenie zawarł zresztą również w apelacji (k. 141). Jak wynika z art. 5 pkt 7 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (j.t. Dz. U. z 2022 r., poz. 246 ze zm.), całkowita kwota kredytu jest to maksymalna kwota wszystkich środków pieniężnych nieobjętych kredytowanymi kosztami kredytu, które kredytodawca udostępnia konsumentowi na podstawie umowy o kredyt, a w przypadku umów, dla których nie przewidziano tej maksymalnej kwoty, suma wszystkich środków pieniężnych nieobjętych kredytowanymi kosztami kredytu, które kredytodawca udostępnia konsumentowi na podstawie umowy o kredyt.

Biorąc powyższe pod uwagę, zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. uznać należy za niezasadny.

Pozostałe zarzuty naruszenia prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. oraz błędnych ustaleń faktycznych, jak również zarzut naruszenia art. 385¹ k.c., dotyczą uznania sądu, że postanowienia umowy w zakresie pozaodsetkowych kosztów pożyczki, stanowią niedozwolone postanowienia umowne, gdyż nie zostały z pozwaną indywidualnie uzgodnione. W ocenie apelującego żądanie zapłaty składki ubezpieczeniowej, prowizji i innych opłat wskazanych przez powoda, odpowiada prawu, nie pozostaje w sprzeczności z dobrymi obyczajami, zasadami współżycia społecznego i nie narusza rażąco interesu pozwanej jako konsumenta.

W ocenie sądu odwoławczego Sąd Rejonowy prawidłowo przyjął, iż umowa stron zawiera klauzule abuzywne w zakresie ustalonej przez powoda prowizji, opłaty za ubezpieczenie oraz kosztów ustanowienia zabezpieczenia. Niewątpliwie wszystkie te składniki zostały przez powoda ustalone arbitralnie i bez porozumienia z pozwaną jako konsumentem. Powód posługiwał się wzorcem umowy i nie wykazał, aby pozwana miała jakikolwiek wpływ na kształt umowy.

Apelujący dokonuje wyliczeń prowizji posługując się wzorem zawartym w art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim – przy czym nie zarzuca jednocześnie naruszenia tego przepisu. Nie jest tak, że skoro koszty pozaodsetkowe zostały ustalone zgodnie z zakresem z art. 36a u.k.k., to sąd winien w takiej właśnie wysokości je przyznać. Fakt, iż ustawodawca wprowadził limity pozaodsetkowych kosztów pożyczek nie oznacza, że pożyczkodawca ma w tym zakresie pełną dowolność i może zawsze obciążać konsumenta kosztami w dowolnej wysokości, byle w granicach ustawowych – szczególnie, gdy pożyczkobiorcą jest konsument w rozumieniu art. 22¹ k.c. Nie sposób orzeczenia oprzeć o interpretację tylko jednego przepisu, a tym bardziej nie sposób uznać, że skoro przepis ten w danej sprawie nie został naruszony to automatycznie nie można uznać zapisu umowy za klauzulę abuzywną. Na system prawny składa się cały zespół norm – w tym również prawa wspólnotowego. Sąd ma obowiązek z urzędu badać abuzywność klauzul umownych. Działanie takie jest realizacją własnych, wynikających z przepisów prawa obowiązków i uprawnień sądów powszechnych. Z chwilą, w której sąd krajowy dysponuje niezbędnymi w tym celu elementami stanu prawnego i faktycznego, powinien z urzędu ocenić nieuczciwy charakter danego warunku umownego objętego zakresem zastosowania dyrektywy 93/13 i, czyniąc tak, powinien usuwać brak równowagi istniejący pomiędzy konsumentem a przedsiębiorcą (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 30 maja 2013 r., C-397/11, LEX 1315833).

Sąd nie tylko ma obowiązek badać zapisy umowy w celu ochrony konsumentów przed nadmiernym obciążeniem finansowym w związku z kredytem konsumenckim, jak to podnosi apelujący. Zobowiązany jest również badać, czy stosunek umowny jest równoważny i czy powód wypełnił nałożone prawem obowiązki – w tym m.in. obowiązek informacyjny oraz czy postanowienia umowne kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, oczywiście w sytuacji, gdy sąd ustali, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie zostały uzgodnione indywidualnie. Taka sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie. Powód, chociaż zarzuca, że ustalenia sądu są nieprawidłowe w zakresie nieuzgodnienia przez powoda indywidualnie postanowień umowy z pozwaną, żadnych argumentów w tym zakresie w apelacji nie podnosi. Sąd Okręgowy podtrzymuje w tym zakresie rozważania sądu I instancji, nie widząc konieczności ich powtarzania. Brak jest dowodów, iż jakiegokolwiek indywidualne uzgodnienia z pozwaną miały miejsce. Zauważyć należy jedynie, że kwota prowizji z pewnością godzi w zasadę ekwiwalentności świadczeń i zasady współżycia społecznego. Została ona ustalona na nieznajdującym uzasadnienia poziomie, tj. stanowiła 26% całkowitej kwoty pożyczki – a nie był to jedyny koszt, który zgodnie z umową miała ponieść pozwana. Nie zostało wykazane przez powoda, na jakich zasadach, czy też za jakie czynności prowizja jest pobierana. Rację ma sąd I instancji, iż umowa winna jednoznacznie określać, czy opłata/prowizja stanowi koszt, czy też zysk pożyczkodawcy. Takich dowodów w niniejszej sprawie brak. Dopiero do apelacji załączono uchwałę zarządu wraz z kartą produktu wnosząc o przeprowadzenie dowodu w zakresie wykazania sposobu wyliczenia przez powoda wysokości prowizji.

Dowód taki uznać należy za spóźniony. Postanowieniem z dnia 16 września 2022 r. wniosek dowodowy powoda został oddalony. Z pewnością nie sposób przyjąć, iż potrzeba powołania się na niego wynika później, niż w postępowaniu przed sądem I instancji. Nie stanowi takiej potrzeby ani fakt, że strona spodziewała się innej, korzystnej dla siebie oceny materiału dowodowego, ani też sam fakt wydania niekorzystnego dla skarżącego wyroku (tak m.in. M. Manowska [w:] *Apelacja w postępowaniu cywilnym. Komentarz. Orzecznictwo*, wyd. V, Warszawa 2022, art. 381, art. 382). To rolą powoda było udowodnienie swojego roszczenia co do zasady i co do wysokości (k. art. 6 k.c. oraz art. 232 k.p.c.). Zważyć należy, iż strona, która nie przytoczyła wystarczających dowodów na poparcie swych twierdzeń, ponosi ryzyko niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia, o ile ciężar dowodu co do tych okoliczności na niej spoczywał (por. np. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 18 stycznia 2012 r., I ACa 1320/2011, LEX 1108777).

Sąd odwoławczy podtrzymuje również ustalenie Sądu Rejonowego, iż koszty związane z ustanowieniem zabezpieczenia, również stanowią postanowienia abuzywne, nieuzgodnione indywidualnie z pożyczkobiorczynią. Z tą opłatą łączą się również opłata za przelew składki ubezpieczeniowej w kwocie 15,23 zł. W pkt 24 umowy wskazano, że zabezpieczeniem umowy miało być zawarcie umowy ubezpieczenia pozwanej Twój Walor. Treść tego postanowienia umownego wskazuje, że zapisy w tym względzie z pewnością stanowią niedozwolone klauzule umowne. Sytuacja, gdy jako uposażonego wskazuje się pożyczkodawcę, przedmiotem ubezpieczenia jest kwota 40.000 zł, składka dotyczy całego okresu kredytowania – a cała kwota niezależnie od tego, ile pożyczki spłacono przypada pożyczkodawcy (a

tak wynika z wniosku k. 79) jest niedopuszczalna i krzywdząca zarówno pożyczkobiorcę, jak i jej ewentualnych spadkobierców. Należy również zauważyć, że zabezpieczenie dotyczy kwoty 40.000 zł, czyli również kwoty, z której pozwana nigdy nie skorzystała, gdyż realnie otrzymała jedynie kwotę 27.483,44 zł.

Należy zwrócić uwagę na jeszcze jeden aspekt sprawy: art. 36a u.k.k. zakłada, że umowa będzie trwała i wykonywana w całości – w niniejszej sprawie pożyczkodawca wypowiedział pozwaną umowę po trzech i pół roku jej obowiązywania – podczas gdy miała ona obowiązywać przez siedem lat. Również z tego względu należy uznać, że mamy do czynienia z klauzulą abuzywną – w umowie brak jest zapisów o tym, iż w razie wcześniejszego wypowiedzenia umowy pożyczki wynagrodzenie prowizyjne, czy też opłaty za ubezpieczenie zostaną w jakikolwiek sposób obniżone. Zapis umowy przewidujący z góry prawo do pobrania prowizji, czy też jakichkolwiek opłat bez konieczności ich zwrotu w przypadku wcześniejszego zakończenia umowy, jest nieuczciwą praktyką godzącą w prawa konsumenta. Pożyczkodawca pobiera w takiej sytuacji opłaty za świadczenia, których nie oferuje. Skoro zaś konsument nie ma – i z powodu wypowiedzenia umowy mieć nie może – żadnych korzyści, natomiast ponosi koszty w pełnym zakresie w takiej wysokości, jakby umowa trwała siedem lat, a nie połowę tego czasu, to choćby z uwagi na brak ekwiwalentności świadczeń, zapisy takie winny zostać uznane za abuzywne.

Reasumując, argumenty podnoszone w apelacji przez powoda uznać należy za nietrafne, co skutkować musi oddaleniem jego apelacji.

Następnie sąd odwoławczy rozpoznał apelację pozwaną.

Apelująca zarzuca naruszenie art. 103 k.c., art. 720 k.c. w zw. z art. 6 k.c. podnosząc, że powódka nie przedstawiła dokumentów wskazujących na umocowanie (...) sp. z o.o. SKA do zawarcia spornej umowy. Apelująca podnosiła także, iż zawarta przez strony umowa pożyczki jest nieważna, gdyż z pełnomocnictwa przedłożonego przez powoda nie wynika, do jakiej kwoty osoby podpisujące umowę są upoważnione umowy zawierać. Umowa została w imieniu powoda podpisana przez E. N. i M. S. (1). Analiza dokumentów prowadzi do wniosku, że wbrew twierdzeniom apelującej, dane dotyczące wysokości umów zawarto w ich pełnomocnictwach – jest to kwota 50.000 zł (k. 70-71). Upoważnienia do podpisywania umów udzieliła M. S. (2), przy czym powód wykazał jej umocowanie do takich działań – w ramach swoich zadań, tj. m.in. zawierania umów pożyczki, jest ona uprawniona do udzielania dalszych pełnomocnictw (k. 72). Wykazano również uprawnienia działania w imieniu SKO-K w G. przez S.- Finanse – Towarzystwo (...) sp. z o.o. s.k-a. (k. 69). Z KRS wynika, że dokument ten podpisały właściwe osoby.

Przechodząc do naruszenia art. 58 § 3 k.c. w zw. z art. 2, 8 i 9 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym; art. 720 k.c. w zw. z art. 3 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o kredycie konsumenckim oraz art. 6 k.c. poprzez nierozważenie zarzutów pozwaną w zakresie nieważności umowy z uwagi na brak ważności umowy ubezpieczenia i brak wykazania uprawnień pracowników do zawarcia umów w imieniu zakładu ubezpieczeń. W pierwszej kolejności stwierdzić należy, iż na rzecz powoda nie zasądono jakichkolwiek należności z tytułu ubezpieczenia pożyczki, gdyż uznano je za zapisy abuzywne, zatem wszelkie zarzuty dotycząc tej kwestii są bezprzedmiotowe. Po drugie, umowa w zakresie ubezpieczenia nie jest elementem essentialia negotii umowy pożyczki. Przywołać należy w tym miejscu art. 720 k.c. i fakt, że essentialia negotii umowy pożyczki jest przeniesienie własności określonej liczby pieniędzy albo rzeczy (oznaczonych tylko co do gatunku) oraz skorelowany z nim obowiązek zwrotu takiej samej ilości bądź pieniędzy, bądź rzeczy oznaczonych co do gatunku. Nie ma przesłanek, dla których należałoby rozważać nieważność całej umowy ze względu na abuzywność składki ubezpieczeniowej.

Apelująca zarzuciła także, że powódka sprzecznie z przepisami ustawy o kredycie konsumenckim naliczała odsetki umowne od kredytowanych kosztów. Podniosła również, że umowa pożyczki w zakresie naliczania odsetek zawierała postanowienia abuzywne. Zarzuty te uznać należy za niezrozumiałe i nieprzystające w ogóle do treści rozstrzygnięcia sądu. Sąd Rejonowy zasądził na rzecz powoda jedynie kwotę stanowiącą różnicę pomiędzy wypłaconą pozwaną przez powoda kwotą, a kwotą, którą już z tytułu pożyczki pozwana spłaciła. Odsetki zasądzone zostały od dnia wniesienia pozwu, sąd określił je jako „odsetki umowne w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie”. Wszelkie argumenty

apelującej w tym zakresie są zatem także bezprzedmiotowe. Sąd Rejonowy szczegółowo wskazał, w jaki sposób zasądzono odsetki i sąd odwoławczy rozważania te podtrzymuje nie widząc konieczności ich powtarzania.

Apelująca zarzuciła również, że błędnie sąd ustalił, iż umowa pożyczki jest zgodna z przepisami prawa w zakresie oprocentowania oraz że powódka udowodniła roszczenie co do wysokości w sytuacji, gdy pozwana złożyła powódce w dniu 24 września 2021 r. oświadczenie o kredycie darmowym – czego sąd I instancji nie rozważył. Rację ma apelująca, że sąd w ogóle nie wziął pod uwagę i nie rozważył znaczenia oświadczenia złożonego w trakcie procesu co do kredytu darmowego. Sąd Okręgowy, jako sąd meriti, uprawniony jest jednak do własnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego – w polskim systemie prawnym występuje bowiem system apelacji pełnej.

Po pierwsze, należy ustalić, czy oświadczenie, o którym pisze apelująca, zostało złożone skutecznie – jest bowiem sporne w doktrynie, czy jest to obowiązek informacyjny, czy jest to oświadczenie prawokształtujące. Ma to znaczenie o tyle, że w niniejszej sprawie zostało ono złożone przez pełnomocnika procesowego i nadane na adres powoda (k. 91-92). Jak wskazuje się w doktrynie, do zastosowania sankcji kredytu darmowego nie wystarczy naruszenie przez kredytodawcę przepisów ustawy. Niezbędna jest również określona aktywność konsumenta (kredytobiorcy), a mianowicie złożenie do kredytodawcy pisemnego oświadczenia o skorzystaniu z sankcji kredytu darmowego. Dopiero po złożeniu takiego oświadczenia konsument nabywa uprawnienie do zwrotu kredytu bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy (tak: Z. Ofiarski [w:] Ustawa o kredycie konsumenckim. Komentarz, Warszawa 2014, art. 45). Wskazuje się również, że jest to uprawnienie prawokształtujące (T. Czech [w:] Kredyt konsumencki. Komentarz, wyd. II, Warszawa 2018, art. 45.). Na podobnym stanowisku stoi również judykatura. Jak wynika z wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 1 lipca 2019 r. uruchomienie sankcji kredytu darmowego zależy od wykonania przez konsumenta uprawnienia prawokształtującego, bowiem sformułowanie, jakie zamieszczono w art. 45 ust. 1 u.k.k.: „po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia”, jest typowe dla przypadków, w których w przepisach prawa cywilnego wprowadza się uprawnienie prawokształtujące (np. art. 88 § 1 k.c., art. 395 § 1 zd. 2 k.c., art. 499 zd. 1 k.c.). Ponadto pojęcie „oświadczenie”, którym posłużono się w art. 45 ust. 1 u.k.k., ustawodawca używa w przepisach prawa cywilnego zazwyczaj dla oznaczenia oświadczenia woli, a nie oświadczenia wiedzy (informacyjne). Wykonanie uprawnienia prawokształtującego wymaga złożenia właśnie oświadczenia woli. Wykładnia językowa art. 45 ust. 1 u.k.k. wskazuje, że skutki związane z sankcją kredytu darmowego powstają - *verba legis* – „po złożeniu” oświadczenia (V ACa 118/18, LEX 2706625).

Na takim stanowisku stoi również Sąd Okręgowy w niniejszym składzie rozpoznającym apelację. Skoro złożenie oświadczenia jest niezbędnym elementem do skorzystania z tego przepisu, ma ono charakter prawokształtujący. Należy zatem rozstrzygnąć, czy mogło być złożone przez pełnomocnika pozwanej. W ocenie sądu odwoławczego odpowiedź na to pytanie jest negatywna. Pełnomocnictwo złożone przez pozwaną (k. 56) jest typowym pełnomocnictwem procesowym i nie obejmuje swoją treścią składania oświadczeń o charakterze materialnym. Wskazuje na to chociażby użycie określeń „w sprawach (...) na etapie przedsądowym i sądowym”. Jeżeli tak jest, pełnomocnictwo nie obejmowało składania takich oświadczeń woli przez pełnomocnika w imieniu pozwanej. Ponieważ pozwana nie stawiała się na rozprawę, niemożliwa była jakakolwiek weryfikacja, czy zbadanie jej stanowiska w tym względzie.

Nawet jeżeli przyjąć, że oświadczenie o kredycie darmowym zostało skutecznie złożone, ocena, czy występowały przesłanki do jego złożenia, a więc czy naruszono wskazane w art. 45 ustawy o kredycie konsumenckim przesłanki, pozostaje negatywna.

Skutki złożonego oświadczenia o kredycie darmowym określa art. 45 u.k.k., który stanowi, iż w przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie (ust. 1). Jeżeli kredytodawca w umowie nie określił zasad i terminów spłaty kredytu, konsument zwraca kredyt w równych ratach, płatnych co miesiąc, od dnia zawarcia umowy (ust. 2). Jeżeli umowa o kredyt konsumencki nie przewiduje terminu spłaty kredytu, konsument zwraca kredyt w terminie: pięciu lat - w przypadku kredytów konsumenckich do wysokości 80 000 zł; dziesięciu lat - w przypadku

kredytów konsumenckich powyżej 80 000 zł (ust. 3). W przypadkach, o których mowa w ust. 1, konsument ponosi koszty ustanowienia zabezpieczenia kredytu przewidziane w umowie (ust. 4). Uprawnienie, o którym mowa w ust. 1, wygasa po upływie roku od dnia wykonania umowy (ust. 5).

W oświadczeniu pełnomocnik pozwanej wskazał na zapis o odsetkach i (...) gdyż naliczono je również od skredytowanych kosztów. Niezrozumiałe jest, dlaczego w treści oświadczenia pełnomocnik pozwanej powołał się na naruszenie art. 54 u.k.k., który dotyczy odstąpienia od kredytu. W ocenie sądu odwoławczego błędnie rozumie pełnomocnik pozwanej sankcje wskazane w tym przepisie. Pożyczkodawca działał w sposób niedozwolony – jednak czym innym jest zawarcie w umowie niedozwolonych postanowień, a czym innym naruszenia, o których wprost wskazano w art. 45 u.k.k. Sankcja kredytu darmowego nie powstaje, gdy kredytodawca naruszył obowiązek, którego źródłem jest przepis niewymieniony w art. 45 ust. 1 u.k.k., postanowienie umowy, zasady współżycia społecznego lub ustalone zwyczaje (zob. art. 56 k.c.). Katalog przepisów określonych w art. 45 ust. 1 ma charakter zamknięty i – ze względu na wyjątkowy, sankcyjny charakter regulacji – nie podlega wykładni rozszerzającej ani wnioskowaniu per analogiam (...) Naruszenie, o którym mowa w art. 45 ust. 1, oznacza niewykonanie lub nienależyte wykonanie przez kredytodawcę obowiązku, jaki wynika z przepisu wymienionego w art. 45 ust. 1 (T. Czech [w:] Kredyt konsumencki. Komentarz, wyd. II, Warszawa 2018, art. 45). Art. 30 ust. 1 u.k.k. (który w oświadczeniu wskazał pełnomocnik pozwanej) określa niezbędne elementy, które winna zawierać umowa, a nie odnosi się do nieprawidłowości w zakresie umowy.

Zauważyć również należy, że sankcja nie obejmuje zabezpieczeń – o czym stanowi wprost art. 45 ust. 4 u.k.k. Jak wskazuje się w doktrynie, art. 45 ust. 1 nie obejmuje świadczeń pieniężnych płatnych przez konsumenta na rzecz osoby trzeciej lub organu władzy publicznej, choćby były one związane z kredytem konsumenckim. Nie są to świadczenia – *verba legis* – „należne kredytodawcy” (podobnie R. T., Ustawa..., s. 275–276, na tle art. 15 u.k.k. z 2001 r.) (...) Powyższa uwaga dotyczy także przypadków, w których kredytodawca – jako pełnomocnik – odbiera świadczenia pieniężne od konsumenta na rzecz osoby trzeciej, np. działając w roli pośrednika ubezpieczeniowego (T. Czech [w:] Kredyt konsumencki. Komentarz, wyd. II, Warszawa 2018, art. 45.). W niniejszej sprawie sąd I instancji uznał za abuzywny zapis umowy dotyczący kosztów ubezpieczenia kredytu.

Sankcja wskazana w art. 45 u.k.k. nie obejmuje także odsetek za opóźnienie. Jak wskazuje Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 1 lipca 2019 r., odsetki, o których mowa w art. 45 ust. 1 u.k.k., oznaczają tylko odsetki kapitałowe. Odsetki za opóźnienie (art. 481 § 1 k.c.) nie są bowiem objęte sankcją kredytu darmowego (V ACa 118/18, LEX 2706625). Zatem również w tym zakresie zarzut pozwanej jest nietrafny.

Niezasadny jest zarzut pozwanej, iż powódka nieskutecznie wypowiedziała umowę pożyczki, gdyż zadłużenia nie było. Jak wynika z zestawienia operacji, pozwana kredyt przestała spłacać w czerwcu 2020 r. (k. 33). Wypowiedzenie umowy zostało sporządzone w dniu 22 października 2020 r. Pozwana otrzymała je w dniu 26 października 2020 r. (23). W tym dokumencie wskazano, iż zaległy kapitał wynosił na dzień sporządzenia wezwania 3.016,28 zł (k. 22). Pozwana nie przedstawiła żadnych dowodów ani wycień, z których wynikałby inny stan faktyczny. Zatem, nawet przy przyjęciu abuzywności zapisów umowy dotyczących kosztów pożyczki, pozwana pozostawała w zwłoce ze spłatą zaległego kapitału w kwocie 3.016,28 zł. Jak zaś wynika z punktu 29 umowy, pożyczkodawca ma prawo wypowiedzieć umowę w przypadku niespłacenia dwóch pełnych rat pożyczki, po uprzednim wezwaniu do zapłaty (k. 11), które to warunki zostały spełnione, co powód udowodnił przedkładając wezwania do zapłaty wraz z dowodem ich nadania (k. 24-27).

Reasumując, także argumentacja pozwanej przedstawiona w jej apelacji, jest niezasadna, skutkiem czego sąd odwoławczy apelację pozwanej oddalił.

Biorąc wszystkie powyższe rozważania pod uwagę, na podstawie art. 385 k.p.c. sąd orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

O kosztach postępowania odwoławczego (pkt 2 sentencji wyroku) orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. Obie strony przegrały swoje apelacje, zatem sąd koszty postępowania odwoławczego pomiędzy stronami wzajemnie zniósł. Obie strony reprezentowane były przez profesjonalnych pełnomocników i poniosły na tym etapie sprawy podobne koszty.

Sędzia SO M. W.

GŁ